

Ivan Martinac: ČUVARI KRIPTE
(dramski collage po Beckettu)

*Seri od Ivana
11. siječnja 1999.*

Split, 1998.

ČUVARI KRIPTE
(dramski collage po Beckettu)

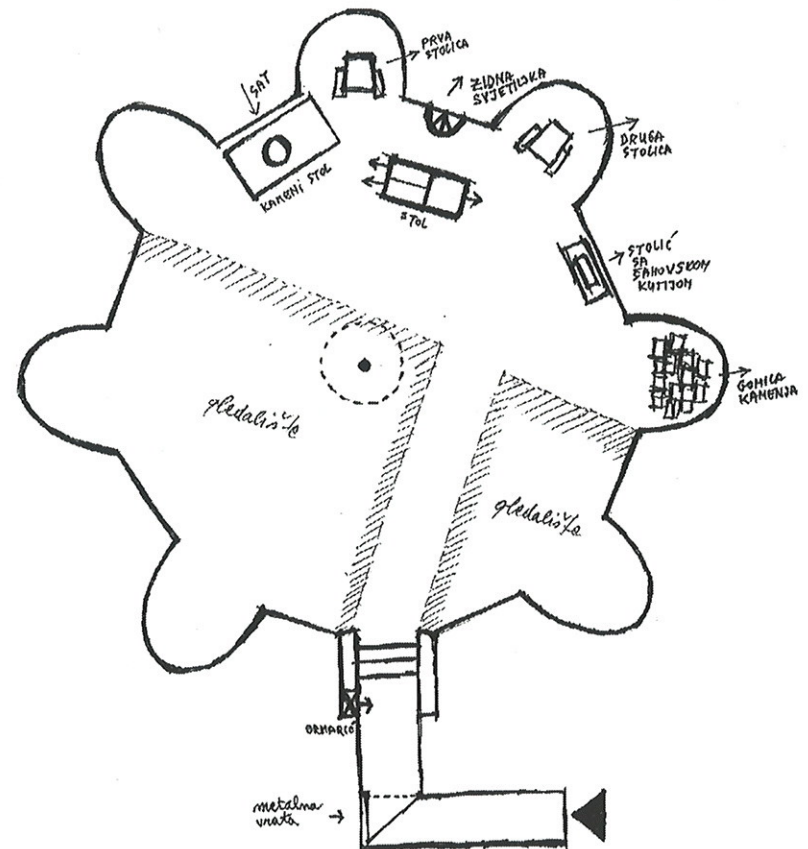
za V.K.

Osobe

Prvi čovjek (PRVI)... oko 70 godina

Drugi čovjek (DRUGI)... oko 50 godina

Treći čovjek (TREĆI)... oko 30 godina

ČUVARI KRIPTE

Uvodne napomene

Osnova za ČUVARE KRIPTE Beckettova je monodrama KRAPPOVA POSLJEDNJA VRPICA (KRAPP'S LAST TAPE). Međutim, jednoga čovjeka (Krappa) u ČUVARIMA KRIPTE zamjenjuju trojica.

PRVI ne govori, jer umjesto dvije magnetofonske vrpce (jedne koju Krapp sluša i druge koju, uz pomoć mikrofona, snima) u ČUVARIMA KRIPTE su obje vrpce (tj. kasete) snimljene. PRVI ih sluša. Nije zadovoljan ni jednom ni drugom.

Na sceni ga iznenada, neusiljeno, zamjenjuje DRUGI koji govori kratak odlomak iz Beckettove drame SVRŠETAK IGRE (FIN DE PARTIE) i sam kraj njegova romana MOLLOY.

Nakon DRUGOGA dolazi TREĆI koji niti govori, niti što sluša. Nema potrebe za tim.

Inače, na kasetama je zabilježen skraćeni tekst POSLJEDNJE VRPCE. Izbačene su mnoge radnje, ubačene neke druge, a i prizori su drukčiji.

Scena

Bogodana scena za ČUVARE KRIPTE - kripta je sv. Lucije u prvostolnici sv. Dujma u Splitu, ali se može igrati i u drugim (sličnim!) prostorima.

Sa stropa visi velika porculanska kugla promjera od oko 60 cm, što zrači blijedožutim svjetlom, a na zidu, između dviju niša, učvršćena je kosa metalna svjetiljka.

Ispod svjetiljke je jednostavni tamnosmeđi stol s bočnim ladicama. Ulijevo se izvlače dvije ladice (u svakoj je po jedna crna kasete), a nadesno - jedna ladica u kojoj se nalazi tri prsta debela u crno platno ukoričena bilježnica, veličine 42 x 30 cm. Sve se ladice zaključavaju.

Lijevo od stola je visoki kameni stol iz Dioklecijanova vremena. Na njemu je tamnosmeđi drveni sat. Na gornjoj polovici sata je okrugli brojčanik sa zaštitnim staklom koje se otvara.

U niši između drvenog i kamenog stola je crvena drvena stolica s

naslonima za ruke. U niši desno od stola je druga (ista!) stolica. Slijedeća je niša puna kamenja. Uza zid, između niše s kamenjem i one sa stolicom, nalazi se niski tamnosmeđi stolić. Na njemu je zatvorena kutija za šah s crno-bijelim poljima. Izvan scene, na zidu pokraj pristupnih stepenica, nalazi se tamnosmeđi ormarić koji se ne zaključava. U njemu su crveno ukoričeni RJEČNIK STRANIH RIJEČI Bratoljuba Klaića i crni kasetofon srednje veličine.

U kripti ima mjesta za 144 (ili 72) stolice. Gledatelji će dobiti brojeve od 1 do 144 (ili od 1 do 72) iako stolice nisu označene. Svatko sjeda gdje hoće, tj. gdje stigne.

PRVI PRIZOR

Gori žuto, stropno svjetlo. Gledatelji ulaze, sjedaju. Svjetlo se polagano gasi. Mrak. Tišina podzemlja.

Iz daljine "dolazi" zvuk, jedan ton. To je "glazba" prvoga sna Josipa Križanića iz filma KUĆA NA PIJESKU. Ton se "širi". Udarac bubnja. Još jedan. U dubini hodnika čuju se koraci. Približava se svjetlo džepne svjetiljke u ruci starca. Starac ulazi u kriptu, oprezno se spuštajući niz nekoliko stepenica. Prilazi zidu iza stola i pali zidnu svjetiljku. Gasi džepnu, stavlja je u desni donji džep prsluka. "Glazba" je prestala.

Starac (prvi čovjek, ili PRVI) izgleda ovako: Oko 70 mu je godina, proćelav je, neuredne kose, neobrijan. Kratkovidan je, ali bez naočala, nagluh. Teško hoda.

Na nogama su mu niske iznošene tenisice, što su nekada bile bijele, bez čarapa. Nosi izlizane, uske i nedovoljno dugačke, bijele hlače od samta. Zatim, iznošenu modru košulju, dugih poluzavrnutih rukava bez ovratnika, s bijelom dugmadi, te iznošen crni prsluk modela zaštitnih prsluka s četiri velika džepa koji se zatvaraju crnim kopčama. Nema opasača.

Sadržaj džepova prsluka:

U dešnom gornjem džepu je teški srebrni sat, srebrnim lancem privezan za rever. U lijevom gornjem džepu su zviždaljka (koja ne zviždi) na konopcu, zelena maslina i crno nalivpero. Desni donji džep je za crnu džepnu svjetiljku, a u lijevom donjem su četiri mala ključa na alki s privjeskom, na kojemu je astrološki znak Vodenjaka.

PRVI je, dakle, upalio zidnu svjetiljku, a džepnu spremio u džep.

Uzima stolicu iz lijeve niše, vuče je prema stolu, namješta, sjeda. Dugo sjedi bez pokreta, pognute glave, s rukama u krilu. Ustane, odlazi do stolnog sata, otvara poklopac, iz džepa vadi ključeve, prinosi ih očima, bira jedan i njime navija stolni sat. Vraća ključeve u džep. Vadi džepni sat, navija ga, otvara mu poklopac, gleda u svoj pa u stolni sat, iz blizine. Pomiče kazaljke stolnog sata prema svojem satu. Vraća svoj sat u džep, zatvara poklopac stolnog sata, okreće ga malko prema stolu. Vraća se za stol, sjeda, dugo sjedi pogleda uperena iznad glava gledatelja, s rukama na naslonima za ruke. Duboko uzdahne.

Ustane, stoji, krene prema stepenicama, uspinje se (uvijek lijevom nogom, kao što je i silazio), iz ormarića pored stubišta uzima kasetofon, vraća se do stola, odlaže kasetofon, krene natrag prema stepenicama, zastane, ide do lijevih ladica stola. Vadi ključeve iz džepa, približava ih očima, bira jedan, otvara njime ladicu stola, izvadi kasetu s velikim bijelim brojem 1, zatvara ladicu, vraća ključeve u džep, odlazi do stolice, spušta kasetu pokraj kasetofona, sjeda, približava kasetofon i kasetu sebi, čeka, stavlja kasetu u kasetofon, čeka, uključi kasetofon (koji je na baterijski pogon), naginje se, nalakčuje na stol, dlanom zahvaća ušnu školjku, spreman je slušati.

Prva kaset

(snažan glas, mjestimice svečan ton)

Danas imam 39 godina, zdrav sam kao dren, a intelektualno... nemam nikakva razloga sumnjati... Da, ovaj grozni dan proslavljen je kao i uvijek do sada. Sjedio sam ispred kamina, napravio nekoliko bilježaka na poleđini kuverte... Dobro je opet biti u svojoj jazbini, u svojim starim krpama... Upravo sam pojeo, žao mi je što moram priznati, tri banane i jedva sam se suzdržao od četvrtice (iznenada bijesno) to su užasne stvari za čovjeka... Ipak, lampa iznad stola velika je poboljšica. Uza sav ovaj mrak što me okružuje ćutim se manje osamljenim... na neki način... Volim ustajati, motati se po mraku, pa se vraćati... kada se slegne prašina... ovamo... sebi... (gasi kasetofon, pokrije rukom usta, podigne malčice glavu, zatvori oči, prolazi desetak sekundi, pali kasetofon, nastavlja slušati). U ovo doba, stara gospođica McGlome vazda pjeva pjesme svojega djevojaštva... Teško ju je zamisliti kao djevojku, a ipak, divna je to žena. Mislim da je iz

Irske, iz Connaughta. Zašto danas ne pjeva? Tko zna... Jesam li ja kao dječak pjevao? Ne... Jesam li ikad pjevao? Ne. Nikada! Ni kao dijete ni kao mladić dok sam živio s Biancom... s vremena na vrijeme... u Kedar Streetu. Nije bila ništa naročito, ali svaka čast njezinim očima. Vrlo tople... Zanosne... Neusporedive... Oči... Teško mi je vjerovati da sam ikad bio tako mladahan. O, Isuse! Sve te težnje (smijeh na vrpici) pa odluke. Da manje pijem, na primjer (smijeh na vrpici). Planovi za manju obuzetost spolnim životom... OPUS MAGNUM. Veliko Djelo završava cviljenjem upućenim Providnosti. I što ostaje od svega? Neka djevojka u dronjavom zelenom kaputiću, na peronu neke željezničke postaje... Što još? (gasi kasetofon, sjedi, osvrne se prema drugoj stolici, pogleda na svoj sat, vraća ga u džep, gleda naprijed, pa u kasetofon, pali ga). Kad se osvrnem na prošlu godinu, kad na nju bacim kratak pogled onog što će, nadam se, uskoro biti moje staračko oko, vidim kuću pokraj kanala u kojoj je majka ležala na samrti... u kasnu jesen... poslije njenog dugog viduiteta (trgne se, gasi kasetofon, vraća vrpču unatrag, pali kasetofon) vidim kuću pokraj kanala u kojoj je majka ležala na samrti... u kasnu jesen... poslije njenog dugog viduiteta (gasi kasetofon, digne glavu, bulji u svod, u kasetofon, ustane, odlazi do ormarića pokraj stuba, uzima RJEČNIK, vraća se, stavlja ga na stol, sjeda, traži riječ mičući bezglasno usnama, našao je, klima glavom u znak odobravanja, zatvara ga, gura u stranu, pali kasetofon)... a zatim klupu u vrtu, s koje se mogao vidjeti njezin prozor. Tu sam sjedio na ledenu vjetru, priželjkujući da je već otišla na onaj svijet... Pokraj mene najčešće nije bilo ni žive duše, osim, katkad, nekih prolaznika... gubernanta, dijete, starac... naročito dobro pamtim jednu crnku... ljepoticu... oči su joj vazda bile prikovane za moje, a ipak, kad sam se osmjelio, zaprijetila je da će zvati policiju... Kao da sam imao namjeru ugroziti joj čednost... A kakvo je lice imala! Pa oči! Zelene kao krizolit... I dok sam tako sjedio... jedne večeri dok sam sjedio... vidjeh da se na prozor spušta zastor, prljava, smeđa roleta (gasi kasetofon, dugo je zamišljen, pali ga) i to u trenutku, baš u trenutku kad sam želio baciti loptu jednom bijelom psetancetu koje se, sasvim neočekivano, našlo u mojoj blizini... slučajno sam podigao pogled, da... sve je bilo gotovo, sredeno... napokon... Ostao sam sjediti s loptom u ruci, dok me je psić dirkao šapicom... Trenutci... Njezini, kakvi bili da bili... moji trenutci... pseći trenutci... Na kraju pružih loptu, a štene je nježno uzme

zubima... malu, staru, crnu, tvrdu, gumenu loptu... ćutit ću je na dlanu sve do Sudnjega dana... Mogao sam je zadržati, ali sam je dao... psu..... (dug, prazan hod vrpce, gasi kasetofon, sjedi, uzima RJEČNIK, ide s njim prema stepenicama, uspinje se, odlazi hodnikom, trgne se, vraća se, sprema RJEČNIK u ormarić, silazi niz stepenice, ide prema stolu, sjeda, pali kasetofon, približava uho)... Bilo kako bilo, trebao bih kazati nekoliko riječi o onoj noći u ožujku, kada sam iznenada sve shvatio... mislim da baš to moram snimiti večeras, tu viziju, a zatim... odjek onog podneva na gornjem dijelu jezera... Bili smo u čamcu koji se povučen vodenom strujom odmicao od obale (odmiče uho od kasetofona)... Ona je ležala s rukama pod glavom, zatvorenih očiju. Sunce je peklo, blag vjetrić pirio, voda bijaše namreškana... Zapazio sam malu ogrebotinu na njezinu bedru i upitao kako ju je zaradila. Dok je brala, reče... dok je brala. Zamolio sam je da me pogleda i nakon nekoliko trenutaka ona me pogleda... kroz uske pukotine između kapaka. Nagnuo sam se nad nju da joj napravim sjenku preko očiju i oči joj se otvoriše... Voda nas je nosila kroz bokore perunika, dok se ne zaglavismo... Isuse, kako su ti cvjetovi tonuli... uzdišući... pod kljunom čamca. Legoh preko nje, s licem među njezinim dojčkama... Ležali smo tako, u vlažnu koritu, nepokretni, a ispod nas sve se micalo i pomicalo nas sâme, blago, gore-dolje, s jedne strane na drugu, s jedne strane na drugu, a one noći... da se vratim na trenutak onoj noći u ožujku, uistinu nikad prije nisam čuo takav mûk... nikad prije... kao da Zemlja nije naseljena... (gasi kasetofon, sjedi, razmišlja, počne preturati po džepovima, pipka ali ništa ne vadi, prestane, sjedi, diže se, ide prema stepenicama, vraća se, ponovno ide prema stepenicama, vraća se s pola puta, vadi ključeve, prinosi ih očima, bira ključ, prilazi stolu, otvara drugu ladicu, vadi kasetu s velikim bijelim brojem 2, zatvara ladicu, odlazi do stolice, sjeda, vadi prvu kasetu iz kasetofona, stavlja drugu, pali kasetofon).

Druga kaset

(Umoran, kadikad ljutit glas)

Sinoć sam slušao onog tupoglavca-sebe, prije 20 godina. Danas mi je 59 i jednostavno ne mogu vjerovati da sam ikad bio toliki kreten. Ali, hvala Bogu, s tim je svršeno... Kako je gledala, kakve

je oči imala, sve je tamo, sve, svaka... sve je na toj gomili smeća, sva svjetlost i sva tama i glad i gozbe (više) Isuse! Isuse! (umorno) Izgubio sam vid čitajući ponovno Effina pisma, dva-tri dnevno... Effi... Jesam li bio sretan s njom, tamo na Baltiku, pod borovima? Fanny je dolazila nekoliko puta (više) Stara, koščata utvara... (mirnije) Nisam puno učinio, ali je i to bolje od udarca u prepone ili stražnjicu... Posljednji put nije bilo ni tako loše. Kako ti to polazi za rukom, pitala me... u tvojim godinama? Jednom sam otišao i u crkvu, na večernju misu, kao onda kada sam nosio kratke hlače (kašalj... veliki kašalj, na vrpci)... Ponekad se probudim s mislima... bih li, možda, uz izniman napor, opet mogao biti u onom šumarku, brati božikovinu... opet biti na Croghanu, u magli, s onom kućkom, slušati zvona... I tako dalje, i tako dalje... Biti opet, biti opet... biti opet (nervira se) kao da nije bilo dosta jedanput. NE! (mirnije) Možda su mi najbolje godine prošle, ali ne bih želio da se vrate... Uz ovu vatru koju osjećam u sebi... ne bih želio da se vrate.....

Gasi kasetofon, sjedi, vadi drugu kasetu, stavlja je na prvu, zatvara kasetofon, sjedi, iznenada naglim pokretom ruke baca obje na pod, sjedi kao da se ništa nije dogodilo, ustaje, odmiče se nekoliko koraka od stola, stoji, dolazi do stolnog sata, zagleda mu kazaljke izbliza, stoji, vraća se nekoliko koraka, stane, nogom po podu približava bačene kasete jednu drugoj, teškom se mukom sagne, uzima ih, razgleda, šuška, osluškuje, stavlja ispod pazuha, vadi ključeve, približava ih očima, bira ključ, otvara desnu ladicu, vraća u nju drugu kasetu, zaključava ladicu, ponovno bira ključ, otvara lijevu ladicu, vraća u nju prvu kasetu, zaključava i nju, stoji, dolazi do stola leđima okrenut gledateljima, gleda u zidno svjetlo, žmirka, prekriva oči rukom, sklanja se u stranu, gleda prema stepenicama, prilazi stolu, vadi ključeve, prinosi ih očima, bira ključ, otvara veliku ladicu, vadi bilježnicu s velikim bijelim slovima KRIPTA, zatvara ladicu, ide prema stolici, spušta bilježnicu na stol, sjeda, pažljivo gura kasetofon do ruba stola, primiče bilježnicu, sjedi, s obje ruke otvara je po sredini gdje ništa nije upisano, lista unatrag, polaganom, pažljivo. Prazna stranica za praznom stranicom. Odjednom, stolni sat počinje otkucavati 22 sata (deset udaraca). Starac u početku (do petog udarca) ništa ne čuje, a onda pogleda prema stolnom satu s listom bilježnice u zraku, polako zatvara bilježnicu, vadi svoj sat, prinosi ga očima, zadovoljan je, vraća ga u džep, sjedi, duboko uzdahne, sjedi, ustaje, uzima

bilježnicu, dolazi do velike ladice, otvara je, vraća bilježnicu, stoji, vadi ključeve, prinosi ih očima, bira ključ, zaključava ladicu, vraća ključeve u džep, stoji, pogleda zidnu svjetiljku, pokrije rukom oči, okrene se prema stolici sa šahom, stoji, okrene se prema stubama, stoji, ide prema njima, uspinje se, zastane, odlazi hodnikom u dubinu...

DRUGI PRIZOR

Iz dubine čuje se pjesma u pola glasa. Približava se.

Pjesma: S brda se spušta mrak
Tâmni plavetnilo neba
Tišina ispunja zrak
U miru zaspati treba

Drugi čovjek (DRUGI) silazi niz stepenice, elegantno stupa na scenu. Pjevuši. Oko 50 mu je godina. Zalizane je smeđe kose, obrijan. Dalekovidan je, ali bez naočala. Dobro čuje. Lagano hoda. Na nogama su mu posve nove, lakirane bijele cipele i bijele svilene čarape. Nosi bijele pamučne, tek izglaçane hlače, bijeli kožnati opasač, iznošenu crvenu košulju dugih rukava s ovratnikom i bijelom dugmadi, te bijelu svilenu kravatu i napokon - bijeli "panama" šešir. S njegovim ga prethodnikom povezuje posve isti, iznošen crni prsluk. Pjevuši, gleda prema stolu, prema stolnom satu. Vadi džepni sat, ruka mu je tako reći kratka da bi vidio kazaljke. Gleda na svoj sat, pa na stolni, čini se da je sve u redu, vraća sat u džep. Skida šešir, hladi se njime, prilazi stolnom satu, pokriva ga šeširom, produži korak-dva do niše lijevo od kamenog stola, vraća se, popušta kravatu, otkopčava gornje dugme košulje, ide do niše s kamenjem, vraća se prema stolu, prestaje pjevušiti, uzima crvenu stolicu na kojoj je sjedio PRVI, nosi je u "njezinu" nišu, a iz druge niše uzima drugu stolicu i prinosi je stolu. Sjeda. Još malo popušta kravatu, otkopčava i nekoliko puta zavrće rukave, opet počinje pjevušiti, ljulja se na stolici, uvlači ruke u donje džepove prsluka, ljulja se, prestaje se ljuljati i pjevušiti. Sjedi... Iz donjeg desnog džepa prsluka vadi džepnu svjetiljku, stavlja je ispred sebe na stol. Iz donjeg lijevog džepa vadi ključeve i stavlja ih do svjetiljke. Iz gornjeg lijevog džepa vadi crno nalivpero, stavlja ga do ključeva, zatim zviždaljku na konopcu (za nošenje oko vrata), puhne

jednom, još jednom, zviždajka ne ispušta zvuka, stavlja je do nalivpera. Iz istog džepa iščeprka zelenu maslinu, zagleda je ispruživši ruku, izgovara: Ooooooo, Lago di Como... Cinzano... Ispušta je iz ruke na stol, ne odskače, ponovno je ispušta, stavlja do zviždajke. Sjedi i gleda u hrpu predmeta... vraća ih obrnutim redom, u džepove. S ruba stola, gdje ga je PRVI ostavio, približava kasetofon. Otvara ga, zatvara. Ustaje, uzima kasetofon, ide prema stubama, sprema kasetofon u ormarić, vraća se, promatra gledatelje, obraća im se:

Ovaj, tj. onaj koji je bio prije mene, je li vam ispričao dosjetku o hlačama?

Za ovu scenu pripremljeno je nekoliko varijanti:

Ako netko od gledatelja, kojim slučajem, kaže: Ispričao je!

DRUGI mu odgovara: Ispričao je? Nemojte lagati. Znam da nije... Znam da nije, jer u posljednje vrijeme uopće ne priča...

Ako netko kaže: Nije! DRUGI se nadovezuje: Nije ispričao? Znam da nije. On to priča bolje od mene, ali u posljednje vrijeme uopće ne priča... (u oba slučaja slijedi isti tekst).

Ako pak nitko ništa ne kaže, što je i najvjerojatnije, DRUGI nastavlja: Nije? Znam da nije. On to priča bolje od mene, ali u posljednje vrijeme uopće ne priča... Želi zaboraviti... A vic je doista fantastičan. Čuo ga je, čini se, od Clova, gospodina kojeg nisam imao čast upoznati, a Clov ga je navodno čuo od Nagga... od nekog Nagga, točnije, čuo je kako Nagg tu dosjetku iliti šalu, štos zapravo, pripovijeda Nelli, tako nekako, uglavnom...

Neki Englez (na trenutak izraz lica Engleza) kojemu su trebale prugaste hlače, na brzinu, za Novu godinu, otide svomemu krojaču da mu uzme mjeru (glasom krojača) Tako, to bi bilo u redu. Vratite se za četiri dana. Bit će gotovo (glas DRUGOGA) Dobro. Nakon četiri dana (glasom krojača) Žao mi je, dođite za osam dana, pokvario sam stražnji dio (glas DRUGOGA) Dobro, neka bude, stražnji dio, to nije baš lako. Nakon osam dana (glasom krojača) Očajan sam, dođite za deset dana, zablrljavio sam između nogu (glas DRUGOGA) U redu, između nogu, znam, to je osjetljivo. Nakon deset dana (glasom krojača) Užasno sam potresen, vratite se za petnaest dana, upropastio sam prorez (glas DRUGOGA) A dobro, što se može, za lijepi prorez treba vješta ruka... Ja to loše pričam. Doista loše pričam. Sve lošije i lošije (trgne se) Napokon, jedno s drugim došla je i Cvjetnica, a krojač je uprskao rupice (DRUGI napravi poseban izraz lica, te uzvikne ljutitim glasom Engleza) Prokletstvo,

gospodine, to je, to je indecentno, sramotno, nedolično. U šest dana, čujete li, u šest dana Bog je stvorio svijet, da gospodine, SVIJET! A Vi? Vi niste u stanju da mi za tri mjeseca sašijete jedne hlače! (glasom krojača, punim negodovanja) Ali Milorde! Milorde! (glas DRUGOGA) kaže krojač, pun negodovanja (glasom krojača) Milorde! Molim Vas! Pogledajte taj svijet (uz kretnju koja izaziva prezir) A pogledajte (uz ponosnu kretnju) ove HLAČE!

Ako gledatelji uzvrate pljeskom, DRUGI se nakloni, a onda ipak mahne rukom, kao da to nije ništa.

Ako je mûk, DRUGI neko vrijeme čeka, a zatim kaže: Nije bogznašto? Da... mahne rukom i uputi se prema stolu. Stoji uz stol. Vidi kutiju za šah na stolicu, dođe do nje, jednom rukom lagano otvara poklopac za desetak centimetara, unutra nema figura, zatvara ga, prilazi stolici, sjeda... sjedi... izvadi ključeve, gleda ih u ispruženoj ruci, bira ključ, ustaje, prilazi velikoj ladići, otključava je, sprema ključeve u džep, vadi bilježnicu, donosi je do stola, sjeda, otvara prednju koranicu, gleda nekoliko ispisanih stranica, zastaje, klima glavom, lista, dolazi do prazne stranice, "pegla" rukom po hrptu... sjedi... gleda prema publici... vadi crno nalivpero, otvara ga, piše kao što piše dalekovidan čovjek bez naočala, lijevom rukom i uz to govori:

PONOĆ JE... KIŠA TUČE U PROZORE (trgne se) JE LI PONOĆ? (pita sama sebe, vadi džepni sat, gleda u nj, vraća ga u džep, piše i govori) NIJE PONOĆ! (prestane pisati i opet se pita) PADA LI KIŠA? (osluškuje, a kaže obrnuto od onoga što jest, recimo, ako se ne čuje kiša, kaže) PADA KIŠA! (zatim upisuje, ponavljajući glasno) PADA KIŠA! (te upiše nadnevak, izgovarajući ga) 20. SVIBNJA 1994... i potpisuje se... gleda u bilježnicu ispruženih ruku, zatvara je, nosi do ladiće, vraća bilježnicu u ladicu, vadi ključeve, bira ključ, zaključava ladicu, vraća ključeve u džep, stoji... spušta rukave, zakopčava ih, zakopčava prvo dugme košulje, priteže kravatu, prođe rukom kroz kosu, dolazi do stolnog sata, uzima šešir, stavlja ga na glavu, gleda prema stolu, vraća stolicu u nišu, stoji, gleda, ide prema stepenicama, osvrće se, uspinje se, već na početku hodnika pjevajući pjesmu s kojom je dolazio, odlazi hodnikom u dubinu.....

TREĆI PRIZOR

Nakon nekog vremena ulazi treći čovjek (TREĆI) sav u crnom. Oko 30 mu je godina, crnokos je, kosa mu je crnim, gumenim obručićem vezana u rep. Hoda čvrsto i gipko kao pantera. Na njemu su: crne vojničke čizme, crne platnene hlače, te široki crni opasač s metalnom kopčom, crna košulja s crnom dugmadi i napokon - isti, iznošeni crni prsluk bez lanca za sat. U džepu u kojemu se prije nalazio sat, sada je veliki crni ključ.

TREĆI dolazi do sredine scene, stoji, gleda prema stolu, prema nišama, prema satu. Prilazi satu. Pomiče ga da bude točno u sredini. Stoji. Gleda prema nišama, prema stolu, prema stoliću. Prilazi stoliću. Laganim dodirom prsta ispravlja šahovsku kutiju, da bude paralelna sa stolićem. Stoji. Gleda. Prilazi lijevoj strani stola, provjerava jesu li ladice zaključane. Prilazi desnoj strani stola, provjerava je li ladica zaključana. Vadi iz donjeg desnog džepa prsluka džepnu svjetiljku, vadi iz gornjeg desnog džepa ključ. Prilazi zidnoj svjetiljci, upali džepnu, gasi zidnu... Odlazi do stubišta, uspinje se, odlazi hodnikom, zatvara za sobom teška metalna vrata, uz tresak. Zaključava ih. Tišina. Mrak podzemlja... a zatim se polagano pali stropno svjetlo.

...

Kraj

Napomena kao pogovor

Izvorni nadnevak što ga DRUGI upisuje i izgovara (na str. 15) zamijenit će se nadnevkom granja predstave.

U Splitu, 20. svibnja 1994.

IVAN MARTINAC, životopis

Ivan Martinac rođen je 28. ožujka 1938. u Splitu.

Osnovnu školu i gimnaziju pohađa u rodnom gradu (1944-55), Arhitektonski odsjek Arhitektonsko-građevinsko-geodetskog fakulteta u Zagrebu (1955-58) te Arhitektonski fakultet u Beogradu (1958-61) gdje je i diplomirao 28. lipnja 1961.

Od 1958. piše pjesme i scenarije, a od 1959. režira i montira filmove. Do sada je realizirao 72 filma i tiskao 11 knjiga.

Majstorom neprofесиjskog filma proglašen je 28. studenoga 1964. kao drugi u Hrvatskoj.

Prvi je profesionalni film dovršio u srpnju 1962.

Dobitnik je Nagrade grada Splita za filmsku umjetnost 1982.

Član je Hrvatskog društva filmskih djelatnika (od 1. srpnja 1971), Društva hrvatskih književnika (od 8. studenoga 1972), Hrvatskog društva likovnih umjetnika i Hrvatskog novinarskog društva.

U arhitektonskoj struci radio je od 1964. do 1992. u Splitu.

Najvažniji kratkometražni filmovi

1960: Preludij, Avantira, moja gospođa, Meštrović (egzaltacija materije), 1961: Tragovi čovjeka, 1961-62: Monolog o Splitu, 1962: Rondo, Lice, 1963: Aura, 1964: Armagedon ili kraj, 1965: Mrtvi dan, 1966: Život je lijep, 1967: Fokus, I'm mad, Atelier Dioklecijan, 1968: Sve ili ništa, Postludij, Ubrzanje, 1968-74: Uska vrata, 1977: Most, 1978: Izlazak, 1979-81: Izgnanstvo, 1982: Sve i ništa, Ljetni solsticij, 1987: Lutke, 1992: Grad u sivom.

Dugometražni film

1984-85: Kuća na pijesku.

Knjige

ELIPSE, 1962. (pjesme), ALVEOLE, 1968. (pjesme), PATMOS, 1970. (pjesme), AURA, 1975. (pjesme), FILMSKA TEKA, 1977. (filmografija), STRADANJE IVANE ORLEANSKE, 1980. (rekonstrukcija filma Carla Th. Dreyera), POHVALE, 1981. (pjesme), PISMA TEOFILU, 1985. (pjesme), OBRAČUN ZA STUDENI, 1991. (zbirka dokumenata Jakova Martinca), ULAZAK U JERUZALEM, 1992. (pjesme), LJUBAV I NIŠTA, 1997. (izabrane pjesme 1962-1992).

Ivan Martinac: ČUVARI KRIPTE
(dramski collage po Beckettu)

Design: L.E.O.

Korektura: M.K.

Pismo: DUTCH (Normal) 3,51 mm

Listovni papir: Bio mat (Vebedo) 100 g/m²

Korice: Fabriano ELLE ERRE, Ciliegia 127, 220 g/m²

Offset tisak, slog i uvez: TKC, Split

Dovršeno u prosincu 1998.

Vlastita naklada: 100 primjeraka
označenih brojem i potpisanih

Broj primjerka: 18

